

18.03.24
Укр.мова

Клас: 6-А (2гр.), 6-Б (1гр.)
Вч.: Харенко Ю.А.

Займенник як частина мови

Мета: навчальна: поглибити знання учнів про займенник як частину мови, його значення, морфологічні ознаки й синтаксичну роль.

розвиваюча: формувати в учнів загальнопізнавальні вміння знаходити займенники в тексті, визначати їх морфологічні ознаки й синтаксичну роль у реченні, розвивати мовну, соціокультурну та комунікативну компетентності.

виховна: за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу прищеплювати шестикласникам любов до рідного слова, усної народної творчості.

ПРОБЛЕМНЕ ЗАВДАННЯ

ЗАПИСКА

Він казав, щоб хтось із вас
після уроку зайшов до нього.

Якщо його не буде у своєму кабінеті-
зачекаєте. У нього дуже важлива справа
до вас. Так наче все написав. Нічого не
забув? Не забудьте: це дуже важливо
для кожного з вас!

*Діти, а ви зрозуміли, кому і до кого
треба прийти після уроку? Що було
відсутнім у повідомленні?*

ПРО ЯКУ ЧАСТИНУ МОВИ МИ ПРОДОВЖИМО РОЗМОВУ?

Займенник — це самотійна частина мови, що вказує на предмети, їх ознаки, кількість, але не називає їх.

За значенням і граматичними
ознаками займенникові слова
неоднотипні. Вони поділяються
на три групи:

- займенники, що
співвідносяться з
іменниками (хто? що?):
*я, ти, ми, ви, він, вона,
воно, вони, себе, хто, що,
хтось, щось ...*

займенники, що співвідносяться
з **прикметниками**
(який? чий?): *мій, твій, ваш,
наш, їхній, свій, чийсь, деякий,
чий-небудь, ніякий...*

✱ **займенники**, що
співвідносяться з
числівниками (скільки?
котрий?):
скільки, стільки, скількись ✱

**У реченнях знайти займенники,
визначити морфологічні ознаки і
синтаксичну роль (усно).**

До нашого рідного краю завітала
красуня весна. Вона подарувала нам
багато радості і втіхи. Разом із
пробудженням природи у нашій
Україні починається цикл весняних
свят, головним із яких є Великдень.

У реченні займенники виконують різні синтаксичні функції. Вони можуть виступати тими самими членами речення, що й іменник, прикметник, числівник:

- Підметом *Так **ніхто** не кохав (В. Сосюра);*
- присудком: *Ах, очі, ті очі... Кохана, чом серце **не таке?** (П. Тичина);*
- означенням: *Десь на дні **мого** серця заплела дивну казку любов (П. Тичина);*
- додатком: ***Мене** любов ненависті навчила (Леся Українка);*
- обставиною: *Моя любове! Я **перед тобою!**
Бери мене в свої блаженні сни!
(Л. Костенко).*

особові:

1 я, ми,
2 ти, ви,
3 він, вона, воно,
вони **Р.Ч.В.**

зворотний:

себе

Р.Ч.В.

присвійні:

мій, твій, свій,
наш, ваш, його,
їхній;
Р.Ч.В.

відносні: хто,
що, який,
котрий **Р.Ч.В.**

вказує на
предмет,
ознаку,
к-ть, але
не називає їх

вказівні:

цей (сей, оцей),
той (отой),
такий, стільки
Р.Ч.В.

питальні:

хто? що?
який? чий?
котрий?
скільки? **В**

заперечні:

ніхто, ніщо,
ніякий, нічий,
нікотрий,
ніскільки **В**

неозначені:

абихто, абищо,
абиякий, дехто,
дещо, деякий,
дечий **В**

означальні:

весь, всякий, кожен
(кожний), інший, жодний
(жоден), сам, самий
Р.Ч.В.

Запишіть невеличкий текст, в якому потрібно вставити слова.

Лелека

_____ є живим символом України.

_____ приносить на крилах весну.

_____ вважають священним.

Це _____, який дарує людям щастя.

Яке слово буде першим у тексті? **Лелека**

Чому? **Бо текст не можна починати із займенника**

Якого роду іменник лелека? Чому?

Вправа

1. Прочитайте текст, відредагуйте його, замінивши виділені слова словами з довідки. Запишіть відредагований текст.

Павло Вірський — видатний український хореограф, засновник і багаторічний керівник Державного академічного ансамблю народного танцю України. **Павло Вірський** народився 25 лютого 1905 року в Одесі. Коли вразливий хлопчик якимось потрапив у знаменитий Одеський театр опери та балету, **хлопчика** зачарував світ прекрасних дам і шляхетних рицарів. У цьому світі принц завжди перемагав злого чаклуна, а мистецтво робило **молодих і старих** добрими, мудрішими, кращими.

Довідка: він, його, всіх.

2. Поясніть роль займенників у тексті.

Хоч у мові займенників небагато, проте частота вживання їх у мовленні досить велика. Займенники використовуються як один з важливих засобів зв'язку між реченнями в тексті, уникнення повторень одних і тих самих слів, узагальнення сказаного попередньо.

Мовна гра «Коректор»

Прочитайте приказки. Відновіть їх текст, поставивши на місці крапок відповідні займенники.

...травичка на ...корені росте.

Щастя знає, ...шукає.

То лиш курка від ... гребе.

Син..., а розум в

Милується... .., як чорт писанкою.

У ... стільки правди, як у решеті води.

Довідка: Всяка, кого, своєму, мій, себе, свій,
нього, сам, собою, нього.

Всяка травичка на своєму корені росте.

Щастя знає, кого шукає.

То лиш курка від себе гребе.

Син мій, а розум в нього свій.....

Милується сам собою, як чорт писанкою.

У нього стільки правди, як у решеті води

Вправа

1. Прочитайте прислів'я. Випишіть займенники.

1. Цей світ — як маків цвіт. 2. Хто любить світ, той любить правду. 3. І в наше віконце загляне сонце. 4. Кожен вітер по-своєму дме. 5. Всякому овочу свій час. 6. Не рубай дерево, яке дає тобі затінок. 7. Народився я українцем, то прагну волі. 8. Дерево пізнають по тому, що воно родить, а людину по тому, що вона робить. 9. Рідний дім — це рідний дім, завжди затишно у нім. 10. Мій дім — моя фортеця. 11. Усяке село своє прислів'я має. 12. Зневажиш сам себе, зневажить і світ тебе.

2. Підкресліть займенники, співвідносні з прикметниками.

Вправа (усно)

Спишіть слова. Підкресліть у кожному рядку «зайве» слово.

1. Я, ти, ми, дитина.
2. Мій, твій, вона, наш.
3. Щось, чийсь, скількись, гарний.

ТЕСТИ

1.Займенник – це..

- а) частина слова
- б) частина мови
- в) службове слово.

2. Займенник –

- а) вказує на предмет, але не називає його
- б) називає предмет.

3. Які займенники належать до II особи?

- а)я, ми
- б) ти, ви
- в) він, вона, воно, вони.

4.Визначити початкову форму займенника ним

- а) він
- б) я
- в) ми.

5. Займенники з прийменниками пишуться

- а) разом
- б) окремо.

6. Познач речення , де займенники є підметом

- а) Ми посіяли горох.
- б) Дівчинка пильно дивилася на нього.

Домашнє завдання

**Вивчити правила, виконати
подану вправу.**

1. Спишіть речення, вставляючи замість крапок відповідні займенники. На що вказують ці займенники і з якими частинами мови вони співвідносні?

1. Гопак — національний танок ... Батьківщини. 2. ... танок має ... властивості. 3. ... демонструє силу, спритність, героїзм і шляхетність. 4. ... з глядачів зауважить ... імпровізаційність. 5. ... елемент танцю — і шпагат, і павучок — не залишить ... байдужим.

Довідка: нашої, свої, будь-хто, кожний, цей, він, його, вас.